

A szövetkezésben van lehetőség

A Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége július 4-én a Vajdahunyadvárban ünnepelte a Nemzetközi Szövetkezeti Napot. Az immár hagyománynak mondható rendezvényen jelen volt Nagy István, a Földművelésügyi Minisztérium parlamenti államtitkára. Az ünnepi megemlékezést Nagy Frigyes, volt agrárminiszter tartotta, a rendezvény levezető elnöke Bátor Árpád, a MOSZ alelnöke volt. Az ünnepi megemlékezések után Horváth Gábor, a MOSZ főtitkára hetven kitüntetettnek adta át a MOSZ-emlékérmeket.

A Szövetkezetek Nemzetközi Szövetsége (SZNSZ) 1923 óta, azaz 92 éve ünnepli a Szövetkezetek Nemzetközi Napját, emlékeztetett bevezetőjében **Bátor Árpád**. Július első hétfőjén az SZNSZ 150 tagországának 800 millió szövetkezője emlékezik meg a szövetkezeti múlttól, és tárgyal jelenről és a jövőről. Az emlékezés jelentőségét növeli, hogy az ENSZ 1995 óta ugyancsak a piros betűs napjai közé sorolja ezt a napot. A MOSZ tagjainak többsége nemcsak szövetkezeti tagok, hanem az utódszervezetek gazdaságai is húek maradtak a szövetkezeti eszméhez – már amennyire a törvényi keretek megengedik.

A mezőgazdasági szövetkezés része a magyar agráriumnak, része a 20. század második felének történelmének, és jelentős eredményeket mondhat magáénak. **Nagy Frigyes** ünnepi köszöntőjében elmondta, hogy eljön az az időszak is, amikor a múlt értékelése a helyére kerül, és a politika visszaadja azt a rangot, ami megilleti a szövetkezeti mozgalmat.

Ha visszapillantunk a történelemben, mi magyarok élen jártunk a szövetkezés területén, hangsúlyozta **Nagy Frigyes**. Már az 1800-as évek végén jelentős szövetkezeti élet zajlott Magyarországon. Miniszterként pedig abban a megtiszteltetésben részesült, hogy 1997-ben felavathatta az FM panteonjában gróf Károlyi Sándor reliefjét, aki, mint köztudott, a hazai

szövetkezeti mozgalom atyja volt.

Első lépésként szövetkezeti hitelintézetek, értékesítési szervezetek jöttek létre Magyarországon, és itt kell megemlíteni **Ujhelyi Imre** nevét is, aki mosonmagyaróváriként az egyik legnagyobb szövetkezeti tudósa volt az országnak. A magyaróvári akadémia nemzetközi hírfelügyelőként ő volt az is, aki a szövetkezeteket – főként a tejértékesítő és -feldolgozó szö-

személyiségnek tekintik **Ujhelyi Imrét**, úgy ítélik meg, hogy ő tette versenyképpé a mezőgazdaságot, az állattenyésztést.

Az előadó felidézte, hogy a II. világháború után, a szovjet megszállás következtében Magyarországon is erőszakos úton jöttek létre a kolhoz típusú szövetkezetek. Ez ellen nem tehetett sokat a magyar nép, a magyar gazdákat rákényszerítették, hogy belépjenek a szövetkezetekbe, és eközben a középparaszti réteget osztályidegennek nyilvánították.

Sok agrárszakemberről elmondható, hogy nem jószántából dolgozott szövetkezetekben, viszont amit lehetett, azt megcsinálták, az adott szűk mezsgyén haladva. Állandó felügyelet és megfigyelés alatt álltak a szövetkezeti vezetők, mert ők képviselték a fejlődést. Az eredmények ma mégis önmagukért beszélnek, hiszen kiemelkedők voltak nem csak a terme-

Az elnökség: Horváth Gábor főtitkár, Nagy István parlamenti államtitkár, Bátor Árpád alelnök és Nagy Frigyes volt agrárminiszter

vetkezeteket – az 1800-as évek végén megalapította, és aki beszervezte a környék gazdáit. Ha valaki ma átmegy Burgenlandba – amelynek északi része valaha Moson vármegyéhez tartozott –, a Mönhof nevű faluba (Barátfalva a magyar neve), ott talál egy mezőgazdasági skanzent, amelyben külön szobát rendeztek be **Ujhelyi Imrén**nek. Burgenlandban is a legnagyobb formátumú szövetkezeti

létszámú szövetkezeti mozgalom atyja volt. Első lépésként szövetkezeti hitelintézetek, értékesítési szervezetek jöttek létre Magyarországon, és itt kell megemlíteni **Ujhelyi Imre** nevét is, aki mosonmagyaróváriként az egyik legnagyobb szövetkezeti tudósa volt az országnak. A magyaróvári akadémia nemzetközi hírfelügyelőként ő volt az is, aki a szövetkezeteket – főként a tejértékesítő és -feldolgozó szö-

gazdák magukévá tennék az összefogás, a szövetkezés gondolatát. Ami nem volt jó a régi szövetkezeti rendszerben, azt ne vegyük át, de a jót ne feledjük, hangsúlyozta az előadó.

A gazdák ma nagy versenynek vannak kitéve. Az őstermelőtől a családi gazdálkodón keresztül a nagybirtokig minden megtalálható a magyar mezőgazdaságban, ám ha lépést akarnak tartani a gazdák a társas vállalkozásokkal, az egyenként nem megy. A kormányzatnak is az volna az egyik legfontosabb feladata, hogy ne gátolja az összefogást, hanem elősegítse. Ma már nem arról van szó, hogy mindenki adja be közös művelésre a földjét, hanem arról, hogy a szövetkezés más formációi – hitel-, gép-, értékesítési és szociális szövetkezetek – létrejöhessenek. Ha nem történik meg mindez, akkor lemaradunk a versenyben.

Manapság sokat hallani, hogy 2050-re 9-10 milliárd embernek kell majd élelmiszert előállítani. Ez óriási lehetőséget nyit meg a magyar mezőgazdaság előtt is. Fogadjuk el, hogy így lesz, de ne gondoljuk, hogy az élelmiszergyártásban mindenki a maga akaratára szerint vesz majd részt. Nem mindegy, hogy a magyar gazdák részt vehetnek-e ezeknek a tömegnek az élelmezésében vagy sem, mert kiszorítják őket a versenyből. Világméretű versenyben vagyunk, amelyben helyt kell állnunk. Ehhez minden technológia és technika adott, de tudásdeficitünk van, és emiatt a

92. Nemzetközi Szövetkezeti Nap

A 92. Nemzetközi Szövetkezeti Nap hazai rendezvényére ismét a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban került sor. Az ünnepség első aktusaként Károlyi Sándor gróf, a szövetkezeti rendszer magyarországi meghonosítójának szobrát koszorúzták meg. Július 3-a 800 millió szövetkezőről szól, akik a szövetkezeti forma segítségével, az embereket bevonva érik el a gazdasági eredményeket. Az 1923 óta megrendezett Nemzetközi Szövetkezeti Naphoz húsz éve csatlakozott az ENSZ is, megalapítva a világszervezet szövetkezeti napját. Az ICA, a Szövetkezetek Nemzetközi Szövetségének idei mottója a szövetkezeteknek a gazdasági válság feloldásában betöltött szerepére vonatkozik: „A szövetkezetek minden ember számára biztosítják a fenntartható fejlődést.”

A magyar szövetkezeti szövetségek tanácskozó testülete, az Országos Szövetkezeti Tanács (OSZT) szervezésében lezajlott ünnepségen *Estók János*, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum megbízott igazgatója ismertette Károlyi Sándornak, a szövetkezetek meghonosítása és megerősítése érdekében végzett tevékenységét. Franciaországi emigrációból visszatérve kezdte meg a szervezőmunkát, amikor szembesült a hazai mezőgazdasági termelés és értékesítés nehézségeivel. A második országos gazdakongresszus szervezéséből is kivette a részét, amely megfogalmazta, hogy mezőgazdasági kamara, önálló földművelési minisztérium és országos gazdatanács felállításával kell segíteni a mezőgazdaságot. A kezdeményezésükre megalakult Magyar Gazdaszövetség jelentős szervezetté nőtte ki magát: 300 ezer tagja volt, kiadta a Szövetkezés és a Magyar gazdák lapja című újságokat, és évente több száz előadást szervezett a tagoknak.

A szövetkezeti mozgalom első hazai fecskéje az 1886 decemberében megalakult Pest Megyei Hitelszövetkezet volt. Károlyi Sándor hasonló szövetkezetek megyénkénti megalakulását sürgette, országgyűlési képviselőként a kormány támogatását kérte a hitelszövetkezetek alakulásához a Pest megyei példa alapján, illetve ipari szövetkezetek alapítását ajánlotta, hogy a kisiparosok is versenyképesé váljanak.

1898-ban alakult meg a Hangya Szövetkezet, ami már termelő, értékesítő és fogyasztási szövetkezeteket tömörített, és fénykorában 2200 helyi szövetkezet volt tagja.

Patay Vilmos, az OSZT elnöke ünnepi beszédében a helyzetértékelés és a megújulás szükségességére hívta fel a figyelmet, hogy a hazai szövetkezeti életet és gyakorlatot a nemzet érdekében továbbfejleszük. Örömet fejezte ki amiatt, hogy sok helyi közösség hisz a közös boldogulás nagyobb esélyében, és százzámra hoznak létre új együttműködések. A szociális gazdaság motorjává válnak a szociális szövetkezetek, lassan a kétezret is eléri a számuk. Nemzetközi szinten is újdonság a foglalkoztatásszervező szociális szövetkezet, amely az Országos Roma Önkormányzat kezdeményezésére jött létre. Jól ismertek és sikeresek a kiskereskedelemben működő szövetkezetek, amelyek képesek érdemben csökkenteni a vidéki munkanélküliséget. A lakásszövetkezetek és ipari szolgáltató szövetkezetek hasznos partnerek a lakossági igények kiszolgálásában. Fontos szerepre készülnek a diák- és iskolaszövetkezetek az egyetemet végzett fiatalok gyakornoki állásainak szervezésével. A „szövetkezeti rendszerváltás” fontos lépésének nevezte Patay Vilmos a Hangya Coop Mezőgazdasági Holding Szövetkezet idej megalakulását.

H. CS.

gazdáink többsége nem ismeri a legkorszerűbb technikákat. Pedig nyitottnak kellene lenniük a világ felé, ne higgye senki, hogy a saját rendszerénél nincs jobb. Annak idején a szövetkezetek arról is híresek voltak, hogy tanulmányutak szervezésével külföldre vitték a szakembereiket. Ma is azt tapasztaljuk, hogy a mezőgazdaságban a jólképzett szakemberek tudnak elhelyezkedni, munkát, jövőt találni. A növénytermesztésben még megvan az a tudás, amivel fenntarthatjuk a versenyképességünket, de az állattenyésztésben már elveszett a korábbi speciális tudáselőnyünk. Az állattartáshoz alapos, komoly szakmai tudás szükséges, enélkül senki sem lesz eredményes.

Aki egyszer abbahagyta az állattartást, az nem kezd újra bele, jelentette ki a Nagy Frigyes. Ha összefogunk, és szövetkezünk, akkor sok mindent elérhetünk, tette hozzá. A 10 milliárd embert nem lehet háztáji, östermelői termeléssel élelmiszerral ellátni, ehhez megfe-

lelően koncentrált termőhelyekre, tömeges feldolgozóiparra és jó logisztikára van szükség. Európa jelentős részében szövetkezetekbe tömörül a feldolgozóipar, nem véletlenül. A magyar gazdától sem idegen a szövetkezés, csak éppen a bizalmat kellene helyreállítani. A bizalmatlanság viszont a politika terméke, amit jó volna megváltoztatni.

A földkérdésről szólva elmondta: szerinte is az az ideális helyzet, ha azé a föld, aki megműveli. A föld speciális, különleges termék, nem lehet liberális módon kezelni. De nem árt, ha olyanok művelik, akik értenek hozzá, akik a sajátjuknak tekintik, akik haszonnal gazdálkodnak, és akik részt vesznek a közterhek viselésében. A gazdasági társaságok, szövetkezetek ez utóbbi körhöz tartoznak, ezek a szervezetek jelentős adóbefizetők, akiket jobban meg kellene becsülni. A földkárpótlás annak idején súlyosan elhibázott lépés volt, mert ellicitálták a földeket a magyar parasztok

elől. A szövetkezeti földeket is szétosztották, ezért az együttműködést fenntartani akaró földművesek kénytelenek földet bérelni. Márpedig a bérleti díjak igen magasak, amit ki kell tudni termelni, és olyan embereknek kell a díjakat kifizetni, akik nem forgatják vissza a mezőgazdaságba a jövedelmüket. Ez a pénz eltűnik a mezőgazdaságból, ami nagy vesztesége az ágazatnak. A magyar földstruktúrán már nem lehet jelentősen változtatni, ezért bölcsességgel kell kezelni a kérdést, hiszen minden méretű gazdaságnak helye van a termelésben. A kormányzatnak támogatnia kell, nem pedig megtérnie a szövetkezeti mozgalmat, elvégre senkinek nem okoz kárt.

Visszatekintve a múltat, nem kell szűgyenkezni a termelőszövetkezetek eredményei miatt, hiszen a gazdák életszínvonala jelentősen nőtt, megszűnt az alvág és a felvág közötti különbség, a kasztrendszer. Polgárt, nyugdíjas embert csinált a gazdából, ami korábban elképzel-

hetetlen volt. Azt már csak hal-kan tette hozzá Nagy Frigyes, hogy még sokat kell tenni azért, hogy a múlt század '80-as éveinek mezőgazdasági eredményeit újra elérjük, mert például a mai 3 millió sertéssel szemben akkor a 10 millió sertés tartása volt természetes. Végezetül azt hangsúlyozta: állítsuk vissza a szövetkezetek becsületét, sőt, határozzuk el, hogy legyen jövője ennek a szektornak is, mert az objektív szükségszerűség ezt kívánja. Az ünnepi beszéd után Horváth Gábor főtitkár adta át a MOSZ-érdemérem kitüntetését.

Nagy István államtitkár pohárköszöntőjében azt hangsúlyozta, senki sem tehet arról, hogy milyen történelmi körülmények közé születik. „Mindannyian gazdászok vagyunk, és egy feladatunk volt és van: amikor a diplománkat átvettük, arra esküdtünk fel, hogy a magyar mezőgazdaságot szolgáljuk, bármilyen korban is élünk” – jelentette ki az államtitkár.

H. GY.